

Etelä-Suomen läänin hallitus
LÄNSSTYRELSEN I SÖDRA FINLANDS LÄN

Matkailun ohjelmapalvelujen

Raportti 1

Moottorikelkkailu kaupallisena ohjelmapalvelutuotteena

SISÄLLYSLUETTELO

1. Käsitteet ja termit

- 1.1 Ohjelmapalvelu**
- 1.2 Tuoteryhmät**
- 1.3 Tuote**
- 1.4 Tuoteseloste**

2. Ammattitaidon hallinta

- 2.1 Ammattitaito**

3. Kestävä kehitys

- 3.1 Ympäristöhaittoja ehkäisevä toiminta**
- 3.2 Ympäristönsuojelulaki ja ohjeet**

4. Turvallisuus

- 4.1 Turvallisuusvaatimukset**
  - 4.1.1 Turvallisuustekijät**
  - 4.1.2 Turvavälineet**
- 4.2 Turvallisuussuunnitelma**

5. Kuluttajansuoja

6. Yritysten välinen kaupankäynti

7. Lait ja asetukset

Liitteet

Moottorikelkkatyöryhmän kokoonpano

1. Käsitteet ja termit

Moottorikelkkailu

Moottorikelkkailu kaupallisena ohjelmapalvelutuotteena on luontoon tukeutuvaa vastuullista ohjelmapalvelujen järjestämistä. Toiminta tapahtuu omatoimisesti tai ohjattuna, luvallisilla alueilla ympäristövastuullisesti määräyksiä ja ohjeita noudattaen, asianmukaisin varustein ja turvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen.

Luontoon tukeutuva tarkoittaa tässä sitä, että moottorikelkkailun ohjelmapalveluissa toimintaympäristönä on luonto eli moottorikelkkareitit ja –urat sekä yritysten taukopaikat, jotka sijaitsevat luontoympäristössä.

1.1 Ohjelmapalvelu

▪ Toiminta

Toiminnan kannalta keskeisiä terminologiaan liittyviä käsitteitä ovat toiminnan **suorittajat, asiakkaat, välineet ja toimintaympäristö**.

▪ Suorittajat

Ohjelmapalvelutuottaja - moottorikelkkailua tai sen oheispalveluja kaupallisesti tuottava ja myyvä tai moottorikelkkoja vuokraava henkilö, yritys, yhdistys tai muu yhteisö, jolla on toiminnan edellyttämät luvat ja vakuutukset, ammattitaitoinen henkilökunta ja toiminnan edellyttämät toimitilat. Palvelun tuottajalta edellytetään ammattitaitoa sekä riskien minimointia ja ympäristövastuullisuutta.

Moottorikelkkailuopas / avustaja - Moottorikelkkailuun perehtynyt henkilö, jolla on koulutuksen ja / tai kokemuksen kautta hankittu ammattitaito moottorikelkkailuun liittyvien matkailutuotteiden toteutuksesta ja asiakaspalvelusta. Hän tunnistaa ja ottaa huomioon toimintaan liittyvät riskit ja toimii ympäristövastuullisesti.

Varsinaisella oppaalla on aina oltava riittävä käytännön kokemus tehtävistään. Apuoppaana voi toimia ohjelmapalvelujen toteuttamiseen peruskoulutuksen tai työkokemuksen kautta pätevyyden saanut henkilö. Huolto ja avustavissa tehtävissä voi toimia vähäiselläkin kokemuksella.

Asiakas – on moottorikelkkailupalvelujen kuluttaja/käyttäjä, joka voi olla joko yksilö tai yritys/yhteisö.

Moottorikelkan kuljettaja – henkilö, joka ajaa moottorikelkkaa ja jolla on kelkan kuljettamiseen vaadittava ikä ja lupa (tieliikennelaki 267/81 ja asetus 182/82).

Moottorikelkan kuljettajalta vaaditaan reiteillä sekä maastossa vähintään 15-vuoden ikä, lisäksi virallisilla moottorikelkkareiteillä sekä teitä ylittäessä kuljettajalla on oltava vähintään T-ajokortti. Kuljettajalla on oltava fyysiset edellytykset kelkan kuljettamiseen, eikä hän saa olla päihteiden vaikutuksen alainen. Kuljettajan on tiedettävä mitä lait ja asetukset moottorikelkan kuljettamisesta sanovat ja hänellä on vastuu kuljettajana aiheuttamistaan vahingoista.

Matkustaja – henkilö, joka osallistuu kuljetukseen kuljettajan vastuulla kuten muussakin moottoriajoneuvoliikenteessä.

Suosittelaaan, ettei moottorikelkkaan otettaisi matkustajaksi alle 8-vuotiasta lasta. Alle 8-vuotiaat matkustajat suositellaan sijoitettavaksi henkilön kuljetukseen soveltuvaan rekeen. Matkustaja tulee varustaa samoin turvallisuusvarustein kuin kuljettajakin.

- **Välineet**

Moottorikelkka - telavetoinen, lumella suunniteltuun liikkumiseen tarkoitettu, rekisteröity moottorireki, jossa on kuljettajan lisäksi tilaa enintään kahdelle henkilölle ja jonka oma massa on enintään 0,5 tonnia (Asetus ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista 8 §). Kuljettajan lisäksi kyydissä saa olla vain yksi henkilö (Asetus ajoneuvon käytöstä tiellä 41 §).

Moottorikelkkailuvarustus - asukokonaisuus, joka mahdollistaa selviytymisen vallitsevissa luonnonolosuhteissa sekä suojakypärä, joka täyttää asetuksen ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista (1256/92) 202 §:ssä esitetyt vaatimukset.

Haalari tai kaksiosainen ajoasu, soveltuvat jalkineet ja käsineet sekä kypärämyssy. Varusteiden on oltava tarkoitukseen sopivia ja vallitsevat olosuhteet huomioon ottavia. Myös matkustaja on varustettava samoin kuin kuljettaja.

Muut ohjelmopalvelutoimintaan tarvittavat välineet – ohjelmopalvelun toteutuksessa tarvittavat välineet, kuten muiden mahdollisten aktiviteettien vaatimat välineet.

- **Toimintaympäristö**

Moottorikelkkakeskus – yhden tai useamman ohjelmopalvelutuottajan kiinteä toimipaikka, jossa on asianmukaiset ja riittävästi mitoitettut tilat moottorikelkkailijan varusteiden vaihtamiseen ja peseytymiseen sekä moottorikelkkojen ja kelkkailuvarustuksen säilytykseen ja huoltoon. Moottorikelkkakeskuksesta on myös esteetön pääsy moottorikelkkailun ajourille / reiteille sekä polttoaineen jakelupisteelle.

Miehille ja naisille on oltava omat pukeutumistilat ja niiden yhteydessä vessat sekä keskimääräiseen ryhmäkokoon nähden riittävät peseytymistilat.

Ohjelmopalvelutuottajan toimipiste – yrityksen, yhdistyksen tai muun yhteisön liikkuva tai kiinteä toimipaikka, mistä käsin tuottaja toteuttaa toimintaansa.

Moottorikelkkailu-ura - moottorikelkkailua varten merkitty, maanomistajan lupaan perustuva ajo-ura, missä moottorikelkkailua voidaan harjoittaa turvallisuusmääräyksiä ja maastoliikennelakia noudattaen.

Moottorikelkkailureitti – maastoliikennelain 13 § mukainen maastoon merkitty reitti ja samalla myös tieliikennelain 2 § mukainen tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkaliikennettä varten. Moottorikelkkareittiin voivat kuulua myös pysyvästi tarvittavat levähdysalueet ja reitin huoltoalueet. Moottorikelkkailureitillä noudatetaan tieliikennesääntöjä.

Muu moottorikelkkailuun soveltuva alue - jääpeitteinen vesialue tai erilliseen lupaan perustuva kilpailu- ja harjoitusalue, joiden perustamiseen tarvitaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa (Maastoliikennelaki 30 §).

Taukopaikka – moottorikelkkailu-uran / reitin varrella sijaitseva tulenteko ja / tai yöpymismahdollisuuden tarjoava moottorikelkkailua palveleva miehittämätön sekä lämmittämätön kohde.

Tukikohta – moottorikelkkailu-uran / reitin varrella sijaitseva moottorikelkkailua palveleva miehitetty ja lämmitetty taukopaikka.

Palvelupiste – moottorikelkkareitin tai –uran varrella sijaitseva majoitus ja / tai ravitsemuspalveluja tarjoavan yrityksen toimipaikka.

1.2 Tuoteryhmät

Tuoteryhmät ovat tuotekokonaisuuksia, jotka perustuvat yritysten olemassa olevaan palvelutarjontaan sekä kansainväliseen vertailuun. Moottorikelkkailuun liittyvät ohjelmapalvelutuotteet voidaan jakaa tarjonnan perusteella seuraavasti:

Moottorikelkkojen ja varusteiden vuokraus sekä huolto, säilytys ja neuvonta - moottorikelkkailua varten tapahtuva viranomaismääräykset täyttävien ja hyväkuntoisten moottorikelkkojen ja moottorikelkkailuun soveltuvien varusteiden vuokraus, huolto ja säilyttämistä koskevat palvelut sekä toiminnan kannalta tarpeellinen ohjeistus.

Opas- ja opetuspalvelut – vastuuhenkilönä toimiminen moottorikelkkailussa sekä siihen liittyvä opetus, koulutus ja ohjaus.

Moottorikelkkamatkan järjestäminen - omatoimista tai ohjattua moottorikelkalla ajoa sekä ajamiseen liittyvien lisäpalvelujen järjestämistä luvallisilla alueilla moottorikelkkailusta annettuja viranomaisohjeita noudattaen. Tarvittaessa ruokailun ja/tai yöpymisen sisältävänä tuotteena järjestämisen (huom! valmismatkalaki).

Kuljetuspalvelu moottorikelkalla - henkilö- ja / tai tavarakuljetusta sovittavaan kohteeseen erillistä korvausta vastaan siihen käyttöön soveltuvin ja tarkoitettuun laittein sekä välinein.

1.3 Tuote

Tuotemäärittely perustuu olemassa olevien yritysten tarjontaan sekä kansainväliseen vertailuun muualla maailmassa tarjolla oleviin tuotteisiin. Tuotteet on luokiteltu sisältönsä mukaan, siten että kunkin tuotteen minimivaatimukset tulevat esille.

Kaluston ja varusteiden vuokraus, myynti sekä huolto- ja muiden oheispalvelujen myynti – moottorikelkkailuun soveltuvien varusteiden vuokraus/myynti/kuljetus aktiviteettia varten sekä toiminnassa käytettävien asiakkaiden omistamien varusteiden huolto ja muiden oheispalvelujen suorittaminen korvausta vastaan.

Moottorikelkka-ajelu - eristetyllä alueella tapahtuva lyhytkestoinen omakohtainen ajaminen tai moottorikelkan kyydissä olo (myös koeajo, testiajo).

Esimerkiksi jäälle, piha-alueelle tai hiekkakuoppaan rajatulla alueella tapahtuva valvottu moottorikelkalla ajo tai kyydissä olo. Alue tulee olla siten rajattu ettei asiattomilla ole sinne pääsyä.

Moottorikelkkaretki - 1- 3 tuntia kestävä opastettu moottorikelkalla ajaminen, johon voi sisältyä taukoja ja ateriapalveluja.

Lyhyt moottorikelkkareitillä, -uralla tai järven jäällä oppaan johdolla tapahtuva retki. Asiakas toimii itse moottorikelkan kuljettajana. Matkalla voidaan pysähtyä nauttimaan esimerkiksi eväskahvit.

Moottorikelkkasafari - yli kolme tuntia kestävä opastettu moottorikelkalla nähtävyy- tai luontokohteeseen suuntautuva moottorikelkkamatka, johon sisältyy ateria- / majoituspalveluita.

Yleensä moottorikelkkareitillä ja / tai –uralla oppaan johdolla toteutettu matka luontokohteeseen - esimerkiksi luola, rotko, seita tai erityinen näköalapaikka. Joskus, varsinkin suurilla järvillä, se voidaan toteuttaa kokonaisuudessaan järvenjäällä ajaen. Safariin liittyy muutoinkin oleellisesti luonnon tarkkailu ja sillä nautitaan yleensä ateria / aterioita ja / tai kahvit maastossa tai reitin varrella olevassa kohteessa. Safariin voi sisältyä myös majoitus joko maastossa tai reitin varrella olevassa kohteessa.

Moottorikelkkavaellus - yli vuorokauden kestävä, moottorikelkalla tapahtuva omatoiminen tai opastettu matka, johon sisältyy yöpymis-, ateria-, ja majoituspalveluita (huom! valmistamatkalaki).

Moottorikelkkareitillä, -uralla ja/tai järvenjäällä toteutettu yleensä useamman päivän mittainen vaellus, jossa pääpaino on kelkalla ajamisessa. Vaellus voidaan toteuttaa oppaan johdolla tai siten, että asiakkaille annetaan reittikartta ja he vastaavat omatoimisesti liikkumisestaan. Reitin varrelle on järjestetty tarvittavat ruokailut sekä majoitukset joko maastoon tai palveluyrityksiin.

1.4 Tuoteseloste

Tuotemarkkinointiin kohdistuvassa viestinnässä tulee kustakin tuotteesta laadittavaan tuoteselosteeseen sisältyä aina seuraavat asiakohdat:

▪ **Palvelusisältö**

Palvelusisällöstä tulee ilmetä vähintään seuraavat asiat:

- Tuotenimike,
- voimassaoloaika/vuosi,
- toteuttamispaikka,
- palvelut,
- opastus ja opastuskielet,
- aikataulu sekä
- mistä tuote on saatavissa

Esimerkki:

Moottorikelkkasafarin kesto on viisi tuntia ja matkalla nautitaan lounas sekä kahvit kahvila Kammissa. Ryhmän käytössä on kaksi opasta sekä maastokokki, joka vastaa lounaan valmistamisesta. Lähtö safarille on moottorikelkkakeskuksesta klo 10.00 ja kuljetus mökiltä lähtee 9.30. Lounas nautitaan klo 12.30 ja takaisin moottorikelkkakeskuksessa ollaan klo 15.00. Paluukuljetus mökille lähtee klo 15.15 ja perillä ollaan klo 15.30.

▪ **Välineet ja varusteet**

Välineillä ja varusteilla tarkoitetaan moottorikelkkailuun liittyviä:

- Moottorikelkan rajoitetut tekniset tiedot,
- varustepaketin sisältö sekä
- henkilökuljetukseen tarkoitetut reet.

Esimerkki:

Käytetään Lynx Safari 400 moottorikelkkoja, jotka ovat kevyitä ja polttoaineen kulutukseltaan kohtuullisia. Kelkoissa on peruutusvaihde. Jokainen osallistuja varustetaan moottorikelkkailuun suunnitellulla haalarilla, jalkineilla ja käsineillä. Lisäksi jokainen saa käyttöönsä sopivan moottorikelkkakypärän ja kypärän alusmyssyn sekä korvatulpat. Mikäli kokohaalari ei sovellu asiakkaalle on saatavilla myös rajoitettu määrä kaksiosaisia ajopukuja.

▪ **Reittikuvaus**

Reittikuvauksesta tulee ilmetä seuraavat tekijät:

- pituus
- luonne (maasto)
- tauot

- nähtävyydet
- reitin vaativuus

Esimerkki:

Reitin pituus on 60 km. Alku osa on pienipiirteistä nuorta metsää ja joen uomaa. Ensimmäinen pysähdys on noin kilometrin ajon jälkeen joen jäällä, tällöin tarkastamme varusteiden ja kaluston toiminnan. Noin 10 km ajon jälkeen nousemme jäältä metsään, joka vaihtuu vanhaksi männiköksi ja noin 20 km ajon jälkeen saavumme Pahtakurkiolle, jossa pysähdymme ihaillemaan jäämuodostelmia. Loppumatka lounaskammille (n. 15 km) taittuu vaihtelevassa metsämaastossa osin metsäautotien pohjia pitkin. Matkalla seisahdumme näköalapaikalla. Lounaan jälkeen nousemme Kurmutunturille puurajan yläpuolelle ja sieltä laskeutuessamme pysähdymme Seitakivellä. Tunturista laskeutumisen jälkeen loppumatka on pienipiirteistä nuorta metsää.

▪ **Reitin vaativuus**

Helppo = Tasaisessa maastossa tapahtuvaa lyhytkestoista ajamista.

Normaali = Helppokulkuisessa maastossa tapahtuvaa ajamista.

Vaativa = Vaihtelevissa maasto-olosuhteissa tapahtuvaa ajamista.

Erittäin vaativa = Erittäin vaihtelevissa maasto-olosuhteissa tapahtuvaa pitkäkestoista ajamista.

▪ **Hinnoitteluperuste**

- Veloitusperuste esimerkiksi kokonais-, tunti- tai yksikköhinta.

Yksityiselle kuluttajalle suunnatussa materiaalissa on aina oltava näkyvissä palvelusta tai tuotteesta perittävä kokonaishinta

Esimerkki:

Edellä mainitun ohjelman mukaisen moottorikelkkasafarin hinta on x euroa per henkilö sisältäen arvolisäveron. 10 henkilöä yhteensä x euroa. Peruutukset, jotka tapahtuvat myöhemmin kuin safaria edeltävänä päivänä kello 15, laskutetaan täysimääräisinä.

▪ **Peruutus ja maksuehdot**

- Minimi / maksimi osallistujamäärä sekä mahdollinen säävara,
- osoite- ja varaustiedot,
- ilmoitus tarvittavista vakuutuksista sekä
- saatavissa olevat lisäpalvelut.

2. Ammattitaidon hallinta

Moottorikelkkailua kaupallisena ohjelmalvelutuotteena järjestettäessä tarvitaan laaja-alaista tiedollista ja taidollista osaamista. Moottorikelkkailu sisältää luonteensa vuoksi suuren joukon riskitekijöitä ja teknisiä yksityiskohtia, jotka tuotteesta vastuullisten henkilöiden on hallittava. Toiminnan tapahtuessa usein varsin vaativissa luonto-olosuhteissa korostuu tuottajien ja toteuttajien ammattitaito myös luonnossa liikkumisen ja turvallisuustekijöiden huomioon ottamisen suhteen. Pelkästään teoreettisella koulutuksella ei voida saavuttaa tarvittavaa ammattitaitotasoa, vaan siihen tulee aina sisältyä myös käytännössä hankittua kokemusta. Lisäksi ohjelmalvelun tuottajien ja toteuttajien tulee tarvittaessa hallita erilaisista kulttuuriympäristöistä saapuvien asiakkaiden palvelu.

▪ **Ohjelmapalvelutuotteen toteuttajana tai avustajana toimivan henkilön ammattitaitoa voidaan määrittää seuraavien lähtökohtien kautta:**

- Soveltuvuus alalle ja alaan liittyvä koulutus,
- todennettu työssäoppimisen määrä ja sen laatu,
- oppisopimuskoulutuksessa saavutettu tutkinto ja / tai
- työelämässä hankittu todennettu ammatillinen kokemus (esim. työtodistukset).

▪ **Ohjelmapalvelutuotteesta tuotannollisessa vastuussa olevan ammattitaitoa voidaan määrittää seuraavien lähtökohtien kautta:**

- Riittävä ko. toiminnan tuntemus,
- oma harrastuneisuus sekä aikaisempi työkokemus palvelujen toteuttajana,
- yrityksen liiketalouden sekä sosiaalisen vastuun tunteminen sekä
- perehtyneisyys matkailuun toimialana.

▪ **Ammattitaitoisella ohjelmapalveluiden toteuttajalla on:**

- Alaan liittyvän harrastuneisuuden, työelämän ja / tai koulutuksen kautta hankittu kokemus ja osaaminen,
- työhönsä liittyvien turvallisuusriskien hallintaan tarvittavat tiedot ja taidot,
- teknisten välineiden tuntemus ja käyttötaito sekä välineiden huoltotaito,
- asiakasryhmän hallintaan tarvittavat taidot,
- toimintaympäristössä ja reiteillä (liikennesäännöt) liikkumiseen ja talviolosuhteissa selviämiseen tarvittavat tiedot ja taidot sekä riittävä paikallistuntemus,
- toiminnan kannalta riittävä kielitaito,
- palveluosaaminen ja sosiaalisia taitoja,
- työsuojeluun ja turvallisuuteen liittyvät tiedot ja taidot sekä
- ympäristön- ja luonnonsuojelun edellyttämät tiedot ja taidot.

▪ **Lisäksi ammattitaitoinen tuotannollisessa vastuussa oleva henkilö hallitsee:**

- Kuluttajasuojaan, tuoteturvallisuuteen ja ohjelmapalvelutoimintaan liittyvät määräykset ja ohjeet sekä niistä syntyvät velvoitteet,
- palvelun tuottamiseen liittyvät riskit ja ottaa ne huomioon toiminnassaan noudattaen vaadittavaa huolellisuutta,
- vastuukysymykset oman toimintansa ja asiakkaiden sekä yhteistyökumppaneiden osalta,
- kalustoon ja reitteihin liittyvät turvallisuustekijät ja välineet,
- asiakkaiden informoinnin,
- alaan liittyvän erityistermistön,
- oman ja henkilöstön ammattitaidon ylläpitämisen ja kehittämisen sekä kyvyn hankkia tarvittaessa ulkopuolista koulutusta sekä
- kestävän kehityksen mukaiset toimintatavat.

2.1 Ammattitaito

Perus- ja ammattitutkinnot

Eri matkailualan tutkinnot perustuvat lakiin ja asetuksiin. Lain keskeisimpänä lähtökohtana on opiskelu- ja ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomien tutkintojen kehittäminen ja koko ammatillisen aikuiskoulutuksen saattaminen kansallisen laadunvarmistuksen piiriin.

Lisätietoja perus- ja ammattitutkinnoista: Opetushallitus sekä matkailualan koulutusta järjestävät oppilaitokset.

- **Työssä oppimisen kautta saavutettu osaaminen**

Tarvittava osaaminen voidaan saavuttaa työkokemuksen kautta riittävän kauan alan tehtävissä toimimalla. Työssäoppiminen tulee todentaa esim. työtodistuksilla tai näytöllä. Työntekijän on hallittava vastaavat ohjelmanpalveluyrityksen toiminnan kannalta oleelliset tiedot ja taidot kuin ammatillisen koulutuksen kautta olisi ollut saatavissa.

- **Riskien hallintaan liittyvät taidot (mm. ensiapukoulutus)**

Riskien hallinta edellyttää toimintaan liittyvien riskien kartoittamista ja niiden minimointia sekä olosuhteiden jatkuva arviointia ja seurantaa. Ennalta arvaamattomien tapahtumien, esimerkiksi yllättävien myrskyjen tai muiden luonnonmullistusten, osalta riskien hallinta edellyttää ohjelmanpalveluyritykseltä toimivaa pelastussuunnitelmaa sekä henkilökunnan riittävää ensiapukoulutusta ja kykyä tunnistaa ja ehkäistä vaaratilanteet.

- **Tuotteeseen liittyvän teknisen välineistön tunteminen**

Tällä tarkoitetaan kaikkia moottorikelkkaohjelmanpalveluissa tarvittavia teknisiä apuvälineitä, esimerkiksi moottorikelkkoja sekä suunnistus- ja viestintävälineitä.

- **Ryhmän opastamiseen tarvittavat taidot**

Ammattitaito edellyttää kykyä johtaa, ohjata sekä hallita ryhmää. Lisäksi vaaditaan keskustelu- ja kuuntelutaitoa sekä kykyä sovittaa esiintymisensä ja esityksensä kulloisenkin ryhmän tarpeiden, vaatimusten sekä kulttuuristaan mukaan. Oppaalla on omalta osaltaan vastuu turvallisuusasioista ja niiden tunnistamisesta.

- **Asiakaspalvelu**

Ohjelmanpalveluyrityksessä kaikki palveluketjun tehtävät ja toiminnot puhelimeen vastaamisesta varusteiden vastaanottamiseen sekä laskun lähettämiseen ovat asiakaspalvelutehtäviä ja edellyttävät asiakaspalvelutaitoja. Hyvän asiakaspalvelijan ominaisuuksia ovat mm. kyky asettaa asiakkaan asemaan, kohteliaisuus, ystävällisyys, täsmällisyys sekä tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus. Lisäksi kyky ottaa palautetta vastaan.

- **Työturvallisuus**

Ammattitaitoon kuuluu työturvallisuusmääräysten tuntemus sekä kyky soveltaa niitä käytännössä. Tämä ammattitaitovaatimus kuuluu ensisijaisesti yrittäjälle, mutta myös oppaalle.

- **Asiakkaan toimintakyvyn arviointi**

Oppaan ammattitaitoon kuuluu kyky arvioida onko asiakas riittävän toimintakuntoinen selviytyäkseen aktiviteetista. On kyettävä arvioimaan onko asiakas mahdollisesti alkoholin tai muiden huumausainien vaikutuksen alainen. Jos on syytä epäilyyn, oppaan on tarvittaessa puhalluttamalla tai muutoin varmistettava asiasta. Lisäksi on kyettävä arvioimaan asiakkaan toimintakykyä ja kuntoa suhteessa ohjelman vaativuuteen.

- **Toiminnan kannalta välttämätön kielitaito**

Ammattitaitoon kuuluu myös toiminnan ja asiakkaiden kannalta riittävä kielitaito. On kyettävä toimimaan ja kommunikoimaan ymmärrettävällä tavalla. Palvelun tuottaja on velvollinen ilmoittamaan osaamansa kielet ja toimittava niillä asiakkaan tilatessa ko. kieli.

3. Kestävä kehitys

Ohjelmapalveluyrityksen tulee olla riittävästi selvillä toimintansa aiheuttamista ympäristövaikutuksista ja riskeistä. Ohjelmapalvelutuotteessa tulee tuotteen koko elinkaaren osalta huomioida ympäristöön kohdistuvat haittavaikutukset ja se tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että mahdolliset haitat minimoidaan noudattaen ympäristösuojelulain yleisiä periaatteita.

Moottorikelkkailuun liittyvä ohjelmapalvelutuote tulee suunnitella ja toteuttaa kestävän kehityksen periaattein. Tuote ei saa aiheuttaa haittaa paikallisen väestön sosiaaliselle, taloudelliselle tai kulttuuriselle elämälle ja sen tulee aiheuttaa mahdollisimman vähän vahinkoa elolliselle tai elottomalle luonnolle. Moottorikelkkailun järjestämisessä tulee huomioida kestävän kehityksen edellyttämä eettinen vastuu sekä ympäristön- ja luonnonsuojelulainsäädännössä olevat yleiset periaatteet.

Edellä mainittuja haittoja voivat olla esimerkiksi porojen häirintä ja juoksuttaminen kevättalvella tai moottorikelkkauran vieminen järvellä perinteisten talvikalastuspaikkojen yli tai läheisyyteen.

Täyttääkseen ympäristönsuojelun asettamat vaatimukset moottorikelkkailun tulee kunkin erillisen tuotteen osalta täyttää kestävän matkailun edellytykset. Se tarkoittaa Bruntilandin raporttia mukaillen seuraavaa; ” Taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen tarvittavien panosten hyödyntäminen ei saa vaarantaa tulevien sukupolvien mahdollisuuksia tyydyttää heidän omia tarpeitaan ” (WCED 1987).

Kestävää matkailua ovat kaikki matkailun kehittäminen tai toiminta joka kunnioittaa ympäristöä, takaa pitkällä aikavälillä luonto- ja kulttuurivarojen suojelun, ja on sosiaalisesti ja taloudellisesti hyväksyttävää ja tasa-arvoista (Baltic 21 Tourism).

Ympäristöhaittoihin vaikuttavat tekijät

Moottorikelkkailun aiheuttamia ympäristöhaittoja ovat **päästöhaitat, meluhaitat ja luonnossa liikkumisesta luonnolle aiheutuvat haitat** (Moottorikelkkamatkailun kehittämisprojekti, Kittilän kunta & Suunnittelukeskus 1999). Tässä raportissa käsiteltävä moottorikelkkailu tapahtuu ainoastaan luvallisilla alueilla, ei sen vuoksi luvattomilla alueilla ajamisesta koituvia haittoja ole sisällytetty tähän raporttiin.

3.1 Ympäristönsuojelulaki ja ohjeet

Moottorikelkkailun ohjelmapalvelujen tuottamisessa tulee ottaa huomioon ympäristönsuojelulaissa olevat yleiset periaatteet sekä EU:n asettamat direktiivit ja ohjeet:

- **Haitallisten ympäristövaikutusten ennaltaehkäisy** (ennaltaehkäisyyn ja haittojen minimoinnin periaate)

Tämä edellyttää että, haitalliset ympäristövaikutukset ehkäistään ennakolta tai, jos se on mahdotonta, rajoitetaan ne mahdollisimman vähäisiksi. Esimerkiksi käytettävät reitit on suunniteltava ja linjattava niin, että luonnolle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa.

- **Huolellinen ja varovainen toiminta ympäristön suhteen** (varovaisuus- ja huolellisuusperiaate)

Tämä edellyttää että, menetellään toiminnan laadun edellyttämällä huolellisuudella ja varovaisuudella ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä otetaan huomioon toiminnan aiheuttaman pilaantumisen vaaran todennäköisyys, onnettomuusriski sekä mahdollisuudet onnettomuuksien estämiseen ja niiden vaikutusten rajoittamiseen, esimerkiksi öljyjä ja polttonesteitä käsiteltäessä.

- **Parhaan mahdollisen tekniikan käyttäminen** (parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaate)

Tämä tarkoittaa että, moottorikelkkojen ja muun kaluston on oltava ympäristön kannalta parasta taloudellisesti käyttökelpoista tekniikkaa eli tehoiltaan, kulutukseltaan ja äänekkyydeltään kohtuullisia.

- **Ympäristön kannalta tehdyt valinnat** (ympäristön kannalta parhaan käytännön periaate)

Laki edellyttää myös että, noudatetaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita eri toimien yhdistelmiä, kuten työmenetelmiä sekä raaka-aine- ja polttoainevalintoja. Eli poltto- ja voiteluaineiden sekä moottorikelkkojen valinnassa edellytetään suosittavan ympäristölle vähiten haitallisia vaihtoehtoja.

- **Ympäristöhaittojen poistaminen ja rajoittaminen** (aiheuttamisperiaate)

Tämä tarkoittaa sitä, että ohjelmapalveluyritys on vastuussa toimintansa aiheuttamien ympäristöhaittojen ennaltaehkäisystä sekä tapahtuneiden vahinkojen poistamisesta ja rajoittamisesta. Esimerkiksi taukopaikat maastossa on suunniteltava ja rakennettava niin, ettei maahan tai vesistöön joudu haitallisia aineita.

Näiden lisäksi palvelujen tuottajan edellytetään **olevan riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista ja ympäristöriskeistä sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista** (selvilläolovelvollisuus).

Tämä tarkoittaa, että ohjelmapalveluyrittäjän sekä hänen henkilökuntansa on oltava riittävästi selvillä, ei pelkästään moottorikelkka- tai muiden ohjelmapalvelutuotteidensa vaan myös esimerkiksi toimitilojen aiheuttamista ympäristövaikutuksista ja –riskeistä.

3.1 Ympäristöhaittoja ehkäisevä toiminta

Moottorikelkkailun aiheuttamia ympäristöhaittoja ovat luonnossa liikkumisesta luonnolle aiheutuvat haitat kuten **reittien ja taukopaikkojen maaperän kuluminen ja tiivistyminen, roskaantuminen, elämistön häiriintyminen sekä muut mahdolliset haitat.**

- **Päästöhaittojen vähentämiseksi palvelujen tuottaja sitoutuu seuraaviin suosituksiin:**

- Käyttämään kestäväen kehityksen kannalta parasta käyttökelpoista tekniikkaa,

Esimerkiksi käyttämällä moottorikelkkoja, jotka melun, polttoaineen ja voiteluaineiden kulutuksen sekä käytettävien voiteluaineiden osalta aiheuttavat mahdollisimman vähän haittaa ympäristölle.

- pitämään kalustonsa teknisesti kunnossa ja moottorit oikein säädettyinä,

Tämä voidaan varmistaa tarkkailemalla kaluston kuntoa ja huoltamalla kelkat säännöllisesti.

- käyttämään hapetettuja polttoaineita,
- käyttämään vähäpartikkelisia synteettisiä tai biohajoavia voiteluöljyjä sekä
- välttämään moottorien turhaa tyhjäkäyntiä.

- **Meluhaittojen vähentämiseksi palvelujen tuottaja sitoutuu seuraaviin suosituksiin:**

- Pitämään kalustonsa teknisesti moitteettomassa kunnossa,
- valvomaan voimassa olevien nopeusrajoitusten noudattamista,
- välttämään ruuhkaista ajamista ja turhaa tyhjäkäyntiä sekä

Oppaan tulee huolehtia kulloisessakin tilanteessa riittävästä ja sopivista ajoväleistä sekä moottoreiden sammuttamisesta taukojen ajaksi.

- välttämään yöajoa asutuilla alueilla ja niiden läheisyydessä.

Yöretkien lähtöpaikat ja reitit tulee suunnitella siten, ettei niistä aiheudu kohtuutonta haittaa vakituiselle eikä loma-asutukselle.

- **Luontoon kohdistuvan rasituksen minimoimiseksi palvelujen tuottaja sitoutuu seuraaviin suosituksiin:**

- Käyttämään ainoastaan luvallisia alueita moottorikelkalla liikkumiseen,

Luvallisia alueita ovat virallinen moottorikelkkareitti, maanomistajien luvalla toteutettu moottorikelkkaura, järven jää ellei moottorikelkalla liikkumista ole sillä erikseen kielletty sekä muulta liikenteeltä suljettu metsäautotie.

- pitämään käyttämänsä taukopaikat ja tukikohdat siistinä,

Esimerkiksi niin, että apuopas siistii taukopaikan aina heti ryhmän lähdettyä. Myös jätteenkeräyspisteet kannatta naamioida niin, ettei taukopaikoilla roiku paljaana jättesäkkejä tai vanhoja öljytynnyreitä.

- suunnittelemaan ja toteuttamaan tuottamansa lisäpalvelut kestävän kehityksen periaattein,

- kuljettamaan aiheuttamansa jätteet pois luonnosta sekä

Lapissa sekä saaristossa myös kompostoitavien jätteiden pois kuljettaminen on suositeltavaa, varsinkin jos ohjelmapalveluyrityksen käyttämä taukopaikka on karussa vähäravinteisessa ympäristössä. Jätteiden ja jätöksien kompostointi tällaisessa ympäristössä aiheuttaa maaperän ravinteiden lisääntymistä, mikä puolestaan saattaa aiheuttaa esimerkiksi voimakasta heinittymistä ja alueen alkuperäisen kasvillisuuden häviämisen.

- suunnittelemaan ja toteuttamaan toimintaympäristönsä rakenteet ja toiminnan kestävän kehityksen periaattein.

4. Turvallisuus

Moottorikelkkailutuotteiden on oltava asiakkaan ja yhteisön kannalta turvallisia. Lakisääteinen liikennevakuutus on oltava kaikilla moottorikelkoilla ja se kattaa perussäännön mukaan kelkan käytöstä aiheutuneet henkilövahingot ja ulkopuolisille aiheutetut omaisuusvahingot. Tuoteturvallisuuslain mukaan elinkeinonharjoittajan on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta, jotta kulutustavarasta tai kuluttajapalveluksesta ei aiheudu vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle. Se ei myöskään saa aiheuttaa vaaraa palvelun tuottajalle tai työntekijälle. Moottorikelkkailun tulee olla vallitsevat sää- ym. olosuhteet huomioon ottaen aina turvallisesti toteutettavissa. Palvelun tuottajan ja jälleenmyyjän tulee kummankin omalta osaltaan huolehtia tuotteeseen liittyvistä turvallisuustekijöistä. Myynnin ja markkinoinnin yhteydessä kuluttajalle tulee selvittää tuotteeseen liittyvät turvallisuusohjeet ja määräykset. Kunnan terveystarkastajat valvovat tuoteturvallisuuslain perusteella moottorikelkkapalvelujen turvallisuutta.

4.1 Turvallisuusvaatimukset

Jotta moottorikelkkailu kaupallisena palvelutuotteena voidaan katsoa turvalliseksi, sen tulee olla suunniteltu ja toteutettu niin, että vähintään lainsäädännön ja lajin turvallisuudelle asettamat vaatimukset on täytetty myös välineiden osalta. Lisäksi palvelutuote on toteutettava ammattitaitoisesti turvallisuusvaatimukset huomioiden.

Kelkkailun on tapahduttava luvallisilla ja turvallisiksi todetuilla alueilla. Urilla ja reiteillä palvelun tuottajan tulee etukäteen varmistaa kunnossapidosta vastaavalta taholta kulloinkin käytettävän uran ja reitin kunto. Liikuttaessa jääalueilla palvelun tuottajan tulee varmistaa etukäteen alueen turvallisuus. Jouduttaessa tilapäisesti käyttämään tai ylittämään teitä on noudatettava erityistä varovaisuutta.

Palvelujen tuottajan tulee käyttää kunnoltaan ja toiminnoiltaan lakien ja asetusten määräykset täyttävää kalustoa ja varusteita. Tuottajan tulee varmistua, että itse moottorikelkat ovat turvallisesti käytettävissä eli ne ovat rakenteeltaan asianmukaisessa kunnossa, varustettu tarpeellisilla turvallisuuteen vaikuttavilla välineillä ja huollettu asianmukaisesti. Kuluttajapalvelussa käytetty tavara ei myöskään saa aiheuttaa vaaraa kuluttajalle esimerkiksi tavarankäytön esiintyvän vian johdosta. Edellä mainittu koskee myös huoltoa ja kunnossapitoa.

Tuottajalla tulee olla riittävä määrä asianmukaisia suojavaatteita ja kypäriä, jotka annetaan asiakkaalle käyttöön. Lapsimatkustajille suositellaan heille soveltuvia kypäriä. Suojavaatetuksen (haalari tai kelkkailuasuste, korvatulpat, käsineet ja jalkineet) tulee olla moottorikelkkailua varten suunniteltuja ja sellaisia, että asiakas selviytyy vallitsevista sääolosuhteista retkestä tai ajosta niin, ettei siitä aiheudu terveydelle haittaa.

Mikäli asiakkaat ovat työturvallisuuslain alaisessa työssä, on myös asiakkaiden työnantajalla velvollisuus työturvallisuuslain mukaan varmistua siitä, että työntekijä ei joudu työssä alttiiksi tapaturmalle tai saa haittaa terveydelleen. Koululaisten ja opiskelijoiden turvallisuudesta vastaa omalta osaltaan myös koulut ja oppilaitokset, jos toiminta on heidän järjestämäänsä tai kolmannelta taholta tilaamaa.

Esimerkki:

Oy Pultti ja Mutteri Ltd:n myyntiosasto on kokoontunut Kelokeitaaseen myyntikokoukseen, päiväohjelmaan on merkitty: kokous 8.00 – 12.00, lounas 12.00 – 13.00, moottorikelkkaretki 13.30 – 16.00, päivällinen 16.30 – 17.30, päivän yhteenveto 17.30 ja vapaata ohjelmaa alkaen klo 18.00. Moottorikelkkaretki on merkitty päivän ohjelmaan, joten se on osallistujien työaikaa ja työnantajalla on vastuu heidän työturvallisuudestaan.

Tuoteturvallisuuslain perusteet elinkeinonharjoittajan **huolellisuusvaatimuksesta** edellyttävät, että elinkeinonharjoittaja ottaa turvallisuusnäkökohdat huomioon elinkeinotoiminnassaan tavalla, jota kyseisellä alalla ammattimaisesti toimivalta elinkeinonharjoittajalta kohtuudella voidaan vaatia.

Huolellisuuteen kuuluu esimerkiksi se, että elinkeinonharjoittaja hankkii riittävät tiedot kuluttajapalveluun liittyvistä turvallisuusriskeistä. Huolellisuusvaatimus ja ammattitaitovaatimus kuuluvat suurelta osin yhteen. Huolellisuusvaatimus ulottuu kuitenkin laajemmalle kuin ammattitaitovaatimus, jonka ydinsisältönä on ennen kaikkea tekninen tieto, taito tai muu vastaava valmius.

4.1.1 Turvallisuustekijät

Ajoturvallisuus - varustus, sääolosuhteet.

Käytön opastus - laitteet

Maasto - reittien luonne, kunto ja olosuhteet.

Moottorikelkkamatkojen järjestäminen ja kelkan vuokraus - turvasuunnitelma ja oppaiden koulutus.

- **Asiakkaan turvallisuuden varmistamiseksi ohjelmopalvelujen tuottaja sitoutuu moottorikelkkailua toteuttaessaan seuraaviin suosituksiin:**
  - Mitoittaman moottorikelkkailun vaatimustason asiakkaan taitojen, terveydellisten erityisvaatimusten ja olosuhteiden mukaisesti,
  - käyttämään ammattitaitoisia oppaita ja huolehtimaan oppaiden perehdyttämisestä
  - huolehtimaan siitä, että turvatoimet ovat suunniteltuja ja harjoiteltuja,
  - laatimaan kutakin tuotettaan varten pelastus/pelastautumissuunnitelman,
  - informoimaan asiakasta tuotteen turvallisen toteuttamisen hänelle asettamista vaatimuksista,
  - informoimaan asiakasta tuotteen mahdollisista psyykkiseen ja/tai fyysiseen tilaan liittyvistä riskeistä,
  - informoimaan asiakasta mahdollisesti tarvittavista asiakkaan tarvitsemista lisävakuutuksista,
  - informoimaan asiakasta ensiapu- ja tietoyhteysvälineistä sekä niiden käytöstä ja sijainnista sekä
  - huolehtimaan siitä, että oppaita on riittävästi suhteessa ryhmän kokoon, aikaan ja moottorikelkkailun kestoon nähden.
- **Varmistaakseen, että käyttöön luovutetut välineet ja varusteet ovat asiakkaalle turvallisia, ohjelmopalvelujen tuottaja sitoutuu:**
  - Käyttämään toimintaan hyväksytyjä, turvalliseksi todettuja ja käyttötarkoitukseen soveltuvia välineitä ja varusteita,
  - varustamaan oppaat riittäväillä ja kyseiseen toimintaan soveltuvilla ensiapuvälineillä,
  - huolehtimaan, että turvallisuuteen liittyvät viestintä- ja hälytysyhteydet ovat kunnossa sekä
  - informoimaan etukäteen vaatimuksista, jotka asetetaan asiakkaan käyttämille omille välineille ja varusteille.
- **Turvallisen toimintaympäristön takaamiseksi ohjelmopalvelujen tuottaja sitoutuu:**
  - Toteuttamaan tuotteensa toimintaympäristön vaativuuden mukaan,
  - varmistamaan oppaiden välineiden ja varusteiden asianmukaisuus,
  - opastamaan asiakkaan turvallisen toimintaympäristössä liikkumisen periaatteisiin (liikuttaessa jääalueilla tuottajan tulee etukäteen varmistaa alueen turvallisuus),
  - varmistamaan etukäteen olosuhteiden turvallisuus moottorikelkkailun suorituspaikoilla,
  - ottamaan huomioon vallitsevat olosuhteet ja asiakkaiden kyvyt ja voimavarat,
  - ilmoittamaan tuotetiedoissa tuotteen vaativuudesta asiakkaalle,
  - mitoittamaan päivittäiset matkat asiakkaan taitojen, terveydentilan sekä vallitsevien olosuhteiden mukaisesti,
  - ilmoittamaan toimintaympäristön tai reitin ylläpitäjälle havaitsemistaan turvallisuusriskeistä,
  - käyttämään vain luvallisia uria ja reittejä sekä turvallisia toimintaympäristöjä sekä
  - pitämään onnettomuuskirjanpitoa ja ilmoittamaan onnettomuuksista viranomaisille.
- **Ajoturvallisuus**
  - Moottorikelkan kuljettaja ja matkustaja tulee varustaa turvallisuusvaatimukset täyttävällä pakollisella varustuksella sekä täydentämään varustusta tarvittaessa vapaaehtoisilla varusteilla,
  - moottorikelkan luovutuksen yhteydessä tulee varmistaa, että asiakkaalla on tarvittava ajolupa (vähintään T-kortti) ja että hän ei ole alkoholin tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alaisena. Tarvittaessa (miehellään aina) ennen luovutusta asiakkaalle tehdään mahdollisesta alkoholin käytöstä kertova puhallustesti tai vähintään asiakkaalta pyydetään kirjallinen vahvistus, ettei ole alkoholin vaikutuksen alaisena,
  - tulee käyttää teknisesti kunnossa olevaa ja turvalliseksi todettua kalustoa,
  - tulee valita kalusto kuljettajan ominaisuuksia vastaavasti,
  - tulee opastaa asiakas turvallisen ajotavan perusteisiin ja perehdyttää moottorikelkan hallintaan riittävän havainnollisesti. Suositellaan kuvien ja –videoesitysten käyttämistä opastus- ja perehdyttämistilanteessa,
  - tulee tarkkailla ja tarvittaessa toimia matkan aikana niin, että moottorikelkailija noudattaa kelkkailua koskevia lakeja ja asetuksia sekä annettuja ohjeita sekä

- lisäksi suositellaan alle 8 vuotiaan lapsen kuljettamista ainoastaan reessä ja 9-15 vuotiaan lapsen kuljettamista moottorikelkassa, vain jos kelkka on tarkoitettu kahden henkilön käyttöön.

- **Maasto**

Kelkkailun on tapahduttava luvallisilla ja turvallisiksi todetuilla alueilla. Urilla ja reiteillä palvelun tuottajan tulee etukäteen varmistaa kunnossapidosta vastaavalta taholta kulloinkin käytettävän uran ja reitin kunto. Liikuttaessa jääalueilla palvelun tuottajan tulee varmistaa etukäteen alueen turvallisuus. Jouduttaessa tilapäisesti käyttämään tai ylittämään teitä on noudatettava erityistä varovaisuutta.

- Käytettävä luvallisia alueita,

Luvallisia alueita ovat virallinen moottorikelkkareitti, maanomistajien luvalla toteutettu moottorikelkkaura, järven jää ellei moottorikelkalla liikumista ole sillä erikseen kielletty sekä muulta liikenteeltä suljettu metsäautotie.

- varmistettava olosuhteiden turvallisuus urilla / reiteillä etukäteen,

Tuottajan on tarkastettava käyttämänsä reitin / uran kunto ja turvallisuus riittävän usein sekä myrskyn jälkeen.

- aina valittava toiminta-alueet siten, että otetaan huomioon vallitsevat olosuhteet ja kuljettajan taidot.

Esimerkki:

Jokikylän Osuuspankin Hopeakerhon naisjaosto on päättänyt lähteä moottorikelkkaretkelle, osallistujien keski-ikä on 69 vuotta. Heille suunniteltiin kolmen tunnin retki, jossa ajomatkaa tulee 15 km ja reitti kulkee pääasiassa järvellä suojan puoleisella rannalla, missä on hyväkuntoinen moottorikelkkaura. Osan matkasta reitti kulkee maastoltaan helppossa metsässä hyväkuntoista leveää uraa. Nisukahvit tarjoillaan ohjelmalveluyrittäjän käytössä olevassa kämpässä, jonka pihaan moottorikelkoilla on helppo päästä ja jossa koko ryhmän kahvittaminen sujuu helposti.

- **Moottorikelkkamatkojen järjestäminen ja kelkan vuokraus**

- Päivittäiset ajomatkat ja nopeudet tulee mitoittaa kuljettajan taitojen ja ominaisuuksien mukaisesti,

Esimerkki:

Jokikylän Osuuspankin Hopeakerhon naisjaostolle suunniteltiin kolmen tunnin moottorikelkkaretki, jossa ajomatka oli 15 km. Samana viikonloppuna olivat Jokikylän Puuterin pölyttäjät ry:n jäsenet joka keväisellä tankintyhjennysvaelluksellaan. Perjantai-illalle heille suunniteltiin 100 km reitti, lauantai päivälle ajomatkaa kertyi 300 km ja vielä sunnuntai aamupäivälle 100 km.

- tulee huolehtia siitä, että asiakkaat noudattavat annettuja ohjeita,

Oppaiden tulee olla ensiapu- ja suunnistustaitoisia ja heidän tulee selviytyä tarvittaessa maastossa tapahtuvista kaluston pienistä teknisistä korjauksista (kts. 4.3. Pakolliset ja vapaaehtoiset varusteet s. 16). Suositellaan, että oppaista ainakin yhdellä on voimassa oleva EA 2 ja muilla EA 1 – koulutus.

Oppaita tulee olla riittävästi suhteessa ryhmän kokoon. Suosituksena pidetään seuraavia ohjeellisia opasmääriä ryhmän koostuessa seuraavista kelkkamääristä:

1 opas ryhmän muodostuessa 1 - 6 moottorikelkasta
 2 opasta ryhmän muodostuessa 7 - 12 moottorikelkasta
 3 opasta ryhmän muodostuessa 13 - 18 moottorikelkasta
perussääntö: ryhmän jokaista 6 kelkkaa kohden 1 opas

Esimerkki:

Ohjelmapalveluyrittäjälle tuli 29 henkilön seurue, joka halusi moottorikelkkasafarille. Yrittäjä jakoi seurueen kolmeen ryhmää ajamisen ja nähtävyyksiin tutustumisen sekä ruokailuiden sujuvuuden takaamiseksi. Kunkin ryhmän mukaan lähti kaksi opasta.

- tulee huolehtia siitä, että turvallisuuteen liittyvät viesti- ja hälytysyhteydet ovat kunnossa ja että palo- ja pelastusorganisaatioiden toimintatavat ovat henkilökunnan tiedossa,

Suosittelaa käytettäväksi sellaisia viestintä välineitä, joilla toiminta-alueella tarvittaessa varmasti saadaan yhteys yleisissä toiminta olosuhteissa. GPS –paikannusjärjestelmä suositellaan otettavaksi käyttöön sen yleistyessä.

- tulee huolehtia siitä, että vakuutukset ovat kaikilta osin kunnossa ja kattavat toiminnassa mahdollisesti syntyvät ja aiheutetut vahingot,

Esimerkiksi pakolliset työnantajan vakuutukset ja liikennevakuutukset sekä tarvittavat vastuuvakuutukset ja vapaaehtoiset kalustovakuutukset.

- tulee laatia turvasuunnitelma palvelujensa osalta,
- tulee noudattaa turvallisuusasiakirjassa annettuja ohjeita,
- tulee huolehtia siitä, että jakelukanavilla on tieto Suomessa noudatettavista viranomais määräyksistä kuin myös muista palvelun tuottamiseen liittyvistä ohjeista ja yleisestä liikennekulttuurista sekä

Edellä oleva tarkoittaa esimerkiksi moottorikelkan kuljettamiseen tarvittavaa ikää ja ajokorttia, sallittuja veren alkoholiarvoja sekä määräyksiä ja ohjeita moottorikelkan kuljettajan varusteista.

- matkan suuntautuessa Suomen rajojen ulkopuolelle tulee huomioida kohdemaan olosuhteet sekä riskit ja muut turvallisuuteen liittyvät tekijät.

4.1.2 Turvavälineet

- **Oppaan mukana kulkeviin turvallisuusvälineisiin kuuluvat varusteet, jotka mahdollistavat seuraavat toiminnot kulloinkin vallitsevissa olosuhteissa:**

- Avun hälyttämisen ja viestinnän (viestintävälineet),
- pelastustoiminnan aloittamisen,
- oppaiden ja ryhmän suojaamisen muuttuvissa olosuhteissa,
- ensiavun antamisen sekä
- aktiviteettikohtaisten välineiden tilapäisen huollon ja korjauksen.

- **Oppaan mukana kulkevaan varustukseen kuuluvat vapaaehtoisena seuraavat asiat:**

- Tulentekovälineet kosteudelta suojattuna,

Nuotion tekoon hätätilanteessa. Nuotio lämmittelyä ja lämpimän juotavan keittämistä varten.

- taskulamppu ja varaparistot,
    - Pimeän varalta kelkan korjausta ja kartanlukua varten sekä merkinantovälineeksi.
  - suunnistusvälineet (vähintään alueen reittikartta ja kompassi, suositellaan GPS -järjestelmää),
    - Eksymisen varalta sekä jotta onnettomuus tilanteissa pystyttäisiin suunnistamaan lähimpään
  - hinausköysi,
    - Kelkan vaurioitumisen varalta.
  - termopeite,
    - Loukkaantuneen lämpimänä pitämiseen sekä merkinantovälineeksi.
  - heittoliina sekä
    - Avannosta pelastamiseen.
  - lapio, kirves ja saha.
    - Nuotion tekoon hätätilanteessa sekä hätämajoitteen rakentamista varten.
- **Moottorikelkkakohtaiseen turvavarustukseen kuuluvat pakollisena (Asetus ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista 1256/92):**
    - Pakoputki,
    - äänenvaimennin,
    - lähi- ja kaukovalaisin,
    - takavalaisin,
    - jarruvalaisin,
    - etu- ja takaheijastin,
    - äänimerkinantolaite,
    - hätäkatkaisin,
    - viranomaismääräykset täyttävä suojakypärä,
    - vähintään yhdessä kelkassa ryhmää kohden ensiapuvälineet sekä
    - kopio moottorikelkan rekisteriotteesta kosteudelta suojattuna.
  - **Moottorikelkkakohtaiseen turvavarustukseen kuuluvat vapaaehtoisena:**
    - Variaattorin varahihna,
    - sytytystulpat,
    - varasulakkeet sekä
    - edellä mainittujen varaosien vaihtamiseen tarvittavat työkalut.

4.2 Turvallisuussuunnitelma

Ohjelmopalvelutuottajan tulee laatia riskianalyysiin pohjautuva turvallisuussuunnitelma. pelastus / pelastautumissuunnitelma on osa turvallisuussuunnitelmaa ja tarvittaessa sen on oltava sitä pyydettyä saatavilla.

Turvallisuussuunnitelman sisältö

- Toimintaohjeet erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa (tärkeät numerot ja keskeiset tahot, hätäilmoituksen teko, toimintamallit, käytetty kalusto sekä viestiyhteydet),
- lisäksi turvallisuussuunnitelma sisältää erillisen kohde/tuotekohtaisen pelastautumis- ja/tai pelastussuunnitelman sekä tiedotusohjeen.

Pelastautumissuunnitelman sisältö

- Kohteen, tuotteen perustiedot turvallisuusnäkökulmasta,
- palvelutuotteen vastuu- ja varahenkilöt
- riskien hallinta,
- kohde/tuotekohtaiset pelastuspisteet eli paikat joihin tarvittava apu (ambulanssi, helikopteri) on hälytettävissä sekä
- avun saamiseen kuluva aika sekä edelleen hoitoon toimittamisen tarvittava aika.

Tiedotusohjeen sisältö

A.. Vaaratilanteissa ja B. Onnettomuustapauksissa

- Kuka tiedottaa
- Minne tiedottaa
- Mitä tiedottaa

Onnettomuustilanteessa tiedotetaan viranomaisille

5. Kuluttajansuoja

Moottorikelkkailutuotteen tulee olla kuluttajansuojalainsäädännön täyttävä ohjelmapalvelutuote. Kuluttajansuojalaki säätelee markkinointia sekä kuluttajan ja yrityksen välistä sopimussuhdetta (kahden kuluttajan tai kahden elinkeinonharjoittajan välistä kauppaa kuluttajansuojalaki ei koske). Yritysten välisessä kaupankäynnissä sovelletaan yleistä sopimusoikeutta.

▪ **Kuluttajansuojan kannalta tulee ohjelmapalvelun tuottajan huomioida erityisesti seuraavat lain säännökset:**

- Tuotetietojen ja markkinoinnin oikeellisuus,

Antamaan palvelutuotteestaan riittävät ja asianmukaiset tiedot.

- Sopimusehtojen kohtuullisuus,

Ei saa käyttää kulutushyödykkeitä tarjotessaan sopimusehtoa, jota kulutushyödykkeen hinta tai muuta asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on pidettävä kuluttajan kannalta kohtuuttomana.

- Kuluttajankauppaa koskevat säännökset,

Tuote ei saa aiheuttaa vaaraa kuluttajalle tai hänen omaisuudelleen,

- Vahingonkorvaussäännökset.

Muun muassa milloin asiakkaalla on oikeus korvaukseen vahingosta, ilmoitus kaupan purkamisesta ja korvausvaatimuksista ja / tai tavarantoimittajan virheellisyyttä koskevat säännökset.

Esimerkki:

Markkinointi, joka ei sisällä kuluttajan terveyden tai taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, esimerkiksi asiakkaan omasta vaatuksesta, vaadittavasta ajotaidosta tai vakuutuksen omavastuusta, pidetään kuluttajansuojalain mukaan sopimattomana markkinointina. Markkinointi ei saa olla harhaanjohtavaa eikä se saa antaa valheellista kuvaa myöskään kilpailevan yrityksen tuotteista tai toiminnasta. Markkinoinnista on myös selvittävä yritys, joka toimii valmismatkalain mukaisena vastuullisena matkanjärjestäjänä. Tämän lisäksi on selvittävä tuotteesta vastuussa oleva henkilö.

- **Olosuhteisiin liittyvien peruutusoikeuksien ja –riskien suhteen tuottajan tulee:**

- Määrittellä olosuhteisiin liittyvät riskitekijät,
- lisätä ylivoimaisesta esteestä johtuvan ehdon,
- esittää tarvittaessa vaihtoehtoisen ohjelmasisällön sekä
- ottaa huomioon valmismatkalain force majeure –säännökset.

Esimerkiksi lumi- ja jääolosuhteiden vaikutus tuotteen toteutukseen ja miten tuote tai mitä ylipäätään on toteutettavissa, jos olosuhteet ovat sellaiset, että lunta ei ole eikä jäälle pääse.

- **Vahingonkorvausvastuun selkeyttämiseksi tuottajan tulee:**

- Selvittää asiakkaalle ja itselleen tuottamuksellisuuden merkitys vahinkotapauksissa. Kun kyseessä on puhdas vahinko eikä tuottamusta ole, kumpikin kärsii omat vahinkonsa,
- pitää oma vakuutusturva kunnossa,
- ottaa huomioon asiakkaan vakuutustarve sekä
- perehtyä ulkomaalaisen asiakkaan maan lainsäädäntöön tehdessään kauppaa hänen kanssaan.

Esimerkki:

Jos asiakas on moottorikelkan luovutustilanteessa alkoholin vaikutuksen alaisena, hänelle ei tule luovuttaa ajoneuvoa. Edellä mainitussa luovutuskieletilanteessa asiakas on velvollinen korvaamaan täysimääräisesti (voidaan myös kohtuullistaa) mahdollisesti varaamansa tuotteen hinnan tuottajalle.

6. Yritysten välinen kaupankäynti

- **Tuottajan ja alihankkijoiden suhteen ohjelmalveluyritykset sitoutuvat seuraaviin suosituksiin:**

- Määrittämään selkeästi kunkin tahon kantaman vastuun tuotteesta, esim. turvallisuuden ja vakuutusten suhteen,
- tekemään kirjallisen sopimuksen alihankkijan tekemän osuuden sisällöstä sekä
- määrittelemään keskinäiset korvauserusteet vahinkotapauksissa.

Ohjelmapalveluyrittäjän ja esimerkiksi maastoruokailuja toteuttavan alihankkijan välisessä sopimuksessa tulisi palvelusta maksettavan korvauksen lisäksi määritellä mitä ja missä kukin tuottaa sekä milloin palvelun tulee olla saatavilla. Riitatapausten välttämiseksi sopimuksessa määritellään myös kuka vastaa ja miltä osin korvauksista vahinkotapauksissa, mutta myös korvauksista silloin jos esimerkiksi alihankkija laiminlyö sopimansa palvelun tuottamisen tai ohjelmapalveluyrittäjä laiminlyö peruutustapauksen ilmoittamisen alihankkijalle.

▪ **Tuotevastuun selkeyttämiseksi jakelutiessä ohjelmapalveluyritykset sitoutuvat seuraaviin suosituksiin:**

- Tekemään kirjallisen sopimuksen jälleenmyyjäketjun kanssa,
- noudattamaan kirjallista tilaus-, tarjous- ja tilausvahvistusmenettelyä sekä
- ottamaan huomioon valmismatkalain ja -asetuksen määräykset toiminnassaan.

Kun jälleenmyyjien kanssa on tehty kirjalliset sopimukset sekä käytetään kirjallisia tilausvahvistuksia, on peruutustapauksissa ja asiakasmäärän muutostilanteissa käytettävissä selkeät laskutusperusteet.

▪ **Yritysten välisissä sopimuksissa tulee ottaa huomioon lain velvoitteet elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä.**

7. Lait ja asetukset

Kaupallista moottorikelkkailua säätelevät mm. seuraavat lait ja asetukset:

▪ **Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa (1061/78)**

Lain mukaan ei saa toimia hyvän liiketavan vastaisesti tai kilpailijan kannalta sopimattomasti, eikä myöskään antaa totuuden vastaista tietoa omasta tai kilpailijan toiminnasta. Laissa kielletään myös arpomisesta riippuvan tai muuten sattumanvaraisen edun lupaaminen elinkeinotoiminnassa, jos edun saaminen edellyttää ostamista, myymistä, tilaamista tai muuta vastiketta. Lisäksi kielletään luvaton tiedonhankinta toisen liikesalaisuuksista sekä mahdollisesti saadun tiedon käyttäminen ja julkistaminen sekä työntekijän velvollisuuksista työnantajan liikesalaisuuksien suhteen.

▪ **Valmismatkalaki (1079/94) ja asetus (1085/94)**

Valmismatkana voidaan pitää sellaista yli 24 tuntia kestäväää moottorikelkkaohjelmapalvelutuotetta joka on etukäteen järjestetty ja johon kuuluu moottorikelkka-ajelun ja ruokailun lisäksi kuljetus, esimerkiksi majoituspaikasta retken lähtöpisteeseen tai yöpyminen retken aikana.

▪ **Kuluttajansuojalaki (38/78)**

Kuluttajansuojalakia sovelletaan tässä yhteydessä ohjelmapalveluyrityksen ja kuluttajan väliseen sopimussuhteeseen. Kuluttajana laissa pidetään luonnollista henkilöä, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten. Lakia ei siis sovelleta yritysten välisessä sopimussuhteessa.

▪ **Asetus kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa (1359/99) 11 §**

Kuluttajapalveluksia kuluttajalle tarjoavalla elinkeinonharjoittajalla on oltava maksuluettelo tai muu selvitys maksujen määräytymisperusteista. Se on asetettava paikkaan, jossa se on kuluttajan helposti havaittavissa, mahdollisuuksien mukaan myös liikehuoneiston ulkopuolelta.

Jos kaikkien maksujen tai niiden määräytymisperusteiden merkitseminen luetteloon ei ole mahdollista tarjottavien palvelusten suuren määrän tai muun vastaavan seikan vuoksi, riittää, että luetteloon merkitään tavallisimmat maksut tai niiden määräytymisperusteet. Kuluttajan saatavissa on tällöin kuitenkin oltava täydellinen luettelo maksuista tai niiden määräytymisperusteista, ja siitä on oltava ilmoitus esillä olevassa luettelossa.

Jos palveluksia tarjotaan tai suoritetaan muualla kuin liikehuoneistoissa, maksuluettelo tai muu selvitys maksujen määräytymisperusteista on esitettävä pyydettyäessä.

- **Arvonlisäverolaki (1501/93) ja asetus (50/94)**

Laissa ja asetuksessa määrätään mm. arvonlisäverovelvollisista, veronalaisesta toiminnasta sekä verokannoista.

- **Ympäristönsuojelulaki (86/2000) ja asetus (169/2000)**

Ympäristönsuojelulain ja –asetuksen vaatimukset kohdistuvat pääasiassa toimintaan maastossa sekä käytettävään kaluston kuntoon ja kelpoisuuteen, mutta myös toimitiloihin ja niissä käytettäviin ratkaisuihin.

- **Ulkoilulaki (606/73)**

Laissa määrätään ulkoilureiteistä, valtion retkeilyalueista sekä leirintäalueista.

- **Luonnonsuojelulaki (10/96) ja asetus (160/97)**

Lain tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen, luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen, luonnontuntemuksen ja yleisen luonnonharrastuksen lisääminen sekä luonnontutkimuksen edistäminen. Lailla toimeenpannaan EU:n luonto- ja lintudirektiivit. Laissa määrätään mm. luonnonsuojelualueista rauhoitusmääräyksistä sekä ilman erillistä päätöstä suojelluista luontotyypeistä.

- **Tieliikennelaki (267/81) ja asetus (182/82)**

Koska virallinen moottorikelkkareitti on maastoliikennelain mukaan tie, sovelletaan niillä tieliikennelakia ja –asetusta. Moottorikelkkaillija on tieliikennelain alainen myös silloin kun moottorikelkkaurilla joudutaan ylittämään teitä tai käyttämään niitä esimerkiksi vesistön tai muun esteen ohittamiseen. Lisäksi laista ja asetuksesta löytyy moottorikelkkaa ja sen varusteita koskevia määräyksiä.

- **Maastoliikennelaki (1710/95) ja asetus (10/96)**

Maastoliikennelailla ja –asetuksella säädetään moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla maastossa ja moottorikelkkareiteillä liikkumisesta. Lain tarkoitus on ehkäistä maastoliikenteen aiheuttamia haittoja.

- **Tuotevastuulaki (694/90)**

Tuotevastuulain mukaan ohjelmanpalveluyrittäjä on vahingonkorvausvelvollinen mikäli hänen myymänsä tuote ei ole ollut niin turvallinen kuin kohtuudella voidaan olettaa. Tuotevastuulaki koskee nimenomaan irtainta esinettä. Turvallisuutta arvioitaessa otetaan huomioon ennakoitavissa oleva käyttö, markkinointi sekä käytön opastus. Luonnollisesti vahingonkorvausvelvollisuus edellyttää myös, että asiakkaalle tai hänen omaisuudelleen on aiheutunut vahinkoa. Tuotevastuulakia ei sovelleta kun kyseessä on liikennevakuutuslain tai tapaturmavakuutuslain alainen vahinko. Liikennevakuutuslakia sovelletaan liikennevahinkoihin.

- **Vahingonkorvauslaki (412/74)**

Vahingonkorvauslakia sovelletaan silloin kun on kyseessä tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutettu vahinko eli on tapahtunut virhe tai laiminlyönti. Ohjelmanpalveluyrittäjä on vastuussa myös henkilökuntansa sekä alihankkijoidensa tekemisistä. Jos esimerkiksi ohjelmanpalveluyrityksen alihankkijana toimiva maastokokki on

laiminlyönyt kalustonsa huollon tai henkilökohtaisen hygienian ja asiakas tämän vuoksi sairastuu, syntyy ohjelmalveluyrittäjälle vahingonkorvausvastuu.

- **Työturvallisuuslaki (299/58)**

Työturvallisuuslaki asettaa ohjelmalveluyrittäjälle velvoitteita työntekijöitään kohtaan, mutta myös velvoitteita ja oikeuksia asiakkaan työnantajalle mikäli asiakas osallistuu ohjelmalveluun työajalla sekä oppilaitokselle mikäli opiskelija on ohjelmalveluyrityksessä suorittamassa opintoihin kuuluvaa harjoittelua.

- **Työsopimuslaki (55/2001)**

Tätä lakia sovelletaan sopimukseen (*työsopimus*), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkuntana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Lakia on sovellettava, vaikka vastikkeesta ei ole sovittu, jos tosiseikoista käy ilmi, että työtä ei ole tarkoitettu tehtäväksi vastikkeetta. Laissa määrätään työnantajan sekä –tekijän velvollisuuksista ja oikeuksista mm. työsuhteen solmimisesta, päättämisestä sekä purkamisesta ja lomautussäännöksistä samoin kuin vuosi- ja vanhempainlomista ja niistä maksettavista korvauksista.

- **Työaikalaki (605/1996)**

Lakia sovelletaan työsopimussuhteissa tarkoitettuna työsopimuksen perusteella tehtyyn työhön. Poikkeuksia mm. johtotehtävissä, yrittäjän perheenjäsenten kohdalla sekä kotona tai muuten työnantajan valvonnan ulottumattomissa suoritetussa työssä.

- **Tuoteturvallisuuslaki (914/86) ja lain muutos (539/93)**

Tämä laki koskee tavaroita sekä kuluttajapalveluita, joita elinkeinonharjoittaja valmistaa, pitää kaupan, myy tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa taikka tuo maahan ja jotka ovat tarkoitettuna käytettäväksi tai olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen.

Ohjelmalvelut ovat kuluttajapalveluita. Elinkeinoharjoittajan on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta, jotta kuluttajapalvelusta ei aiheudu vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle.

- **Pelastustoimilaki (561/99)**

Laissa veloitetaan rakennuksen omistaja, haltija tai liiketoiminnan harjoittaja varautumaan kohteessa olevien henkilöiden sekä omaisuuden suojaamiseen vaaratilanteessa sekä kykyjensä mukaisesti pelastustoimenpiteisiin. Lisäksi laissa määrätään avotulen teosta sekä jokaisen toimintavelvollisuudesta onnettomuuden sattuessa tai uhatessa.

- **Terveydensuojelulaki (763/94) ja asetus (1280/94)**

Palvelujen tuottaminen on suunniteltava ja järjestettävä siten, että asiakkaan terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Tuotettaessa ateriapalveluja retkien, safarien ja vaellusten aikana, on huomioitava elintarvikkeiden säilytyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä annetut hygieniaohteet.

- **Hygieniasaamisasetus (115/2001)**

Tässä asetuksessa säädetään elintarvikehuoneistossa työskentelevältä, helposti pilaantuvia elintarvikkeita siellä käsittelevältä henkilöltä vaadittavasta elintarvikehygieenisestä osaamisesta. Lisäksi asetuksessa säädetään osaamisen testaamisesta, osaamistodistuksesta, osaamistestaaajan kelpoisuudesta ja tehtävistä sekä Elintarvikeviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä.

- **Elintarvikelaki (361/95)**

Elintarvikkeita käsittelevän elinkeinonharjoittajan tulee tuntea elintarvikkeiden käsittelyyn liittyvät hygieeniset vaarat toiminnassaan ja laadittava omavalvontasuunnitelma ja toteutettava se terveyshaittoja aiheuttavien epäkohtien estämiseksi ja poistamiseksi.

- **Laki elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä (1062/93)**

Elinkeinonharjoittajien välisissä sopimuksissa ei saa käyttää ehtoa, joka on sopimuksissa toisena osapuolena olevien elinkeinonharjoittajien kannalta kohtuuton ottaen huomioon toisena osapuolena olevien elinkeinonharjoittajien heikommasta asemasta johtuva suojan tarve ja muut asiaan vaikuttavat seikat.

- **Yritys- ja yhteisölaki (244/01)**

Laissa määrätään yritys- yhteisötunnuksesta, yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävistä yksiköistä ja tiedoista sekä rekisteröitymisvelvollisuudesta.

- **Asetus kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa (1359/1999)**

Asetuksessa määrätään muiden kuluttajansuojalaissa tarkoitettujen hyödykkeitten kuin asuntojen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa. Asetuksessa on määriteltä mm. myynti- sekä yksikköhinta. Lisäksi säädetään kuluttajapalvelusten osalta maksuluettelosta ja sen esille panosta.

Liite**TURVALLISUUSASIAKIRJA****1. Turvallisuudesta vastaava henkilö**

- Henkilön nimi ja tehtävien määrittely.

2. Työvuoron turvallisuusvastaava

- Aseman ja tehtävien määrittely.
- Menettely, jolla vastuu ja sen vaihtuminen vahvistetaan.

3. Toimintaohje tapaturmatilanteita varten

- Luettelo ensiapu- ja potilaankuljetusvarusteista.
- Toimintajärjestys.
- Ohjeet avun hälyttämisestä.
- Kuvaus menettelystä, jolla loukkaantunut saatetaan ensiavun piiriin.

4. Onnettomuskirjanpito ja onnettomuuden syyn tutkinta

- Kuvaus kirjanpidon ja tutkinnan järjestämisestä.
- Suositellaan onnettomuuspaikan kuvaamista välittömästi onnettomuuden jälkeen.

MOOTTORIKELKKATYÖRYHMÄN KOKOONPANO:

Juvonen Ossi, pj
 Boxberg Matti
 Haapala, Mikko
 Heinäluoto, Rami
 Karvonen, Pirkko
 Koskinen, Keijo
 Kotilainen, Esko
 Leskinen, Rune
 Lukkari, Tuija
 Niskanen, Hannu
 Niskanen, Jari
 Oinonen, Mikko
 Rutanen, Juha
 Tittonen, Kari
 Virtanen, Jari
 Lappalainen Aki, siht 30.4.01 asti
 Kurronen Leena, siht 7.5.01 lähtien

MoNo –hanke
 Matkailutyöt M. Boxberg
 Suomen Eräoppaat ry
 Merenwäki
 Päijät-Hämeen koulutus konserni
 Karjalan Erämatkat Oy
 Vaasan Ammattiopisto/Travelpoint
 Lapland Guiding
 Kuluttajavirasto
 Valtra Oy
 Viestintäpalvelu Jari Niskanen
 Tahko-Safarit Oy
 HY-Makes
 Haapaveden ammattioppilaitos/NORA
 Tahko-Chalet Oy
 MoNo –hanke
 MoNo -hanke

Asiantuntijat:

Kuosmanen, Tiina
 Komppula, Raija
 Salmela, Jari
 Turunen, Ako
 Hiltunen, Toivo

Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu
 Joensuun yliopisto
 Liikkuva poliisi
 Tahko Safarit Oy
 Tunturi Lapin Kehitys ry